

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Навчально-науковий інститут
філології та історії
Кафедра української мови, літератури та методики навчання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ВСТУП ДО СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	вибіркова навчальна дисципліна
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (Українська мова і література)»
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS (120 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форма контролю	залік
Півріччя викладання	друге

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Медвідь Наталія Сергіївна , канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та методики навчання
Контактний телефон	+380668970388
E-mail:	Medvedica@ukr.net
Профіль викладача	https://gnpu.edu.ua/index.php/ua/pro-universitytet/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/406-medvid-nataliya-sergijivna
Консультації	Середа 15.00-17.00; платформа Google Meet / Zoom

Кількість часу на вивчення

Лекцій	18	
Практичних занять	22	
Самостійна робота студента	80	

Форма контролю	залік	
-----------------------	--------------	--

Вступ до слов'янської філології – курс загальнолінгвістичного циклу, що вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (залік).

У процесі вивчення курсу «Вступ до слов'янської філології» передбачається засвоєння найголовніших історико-мовних процесів у різних групах слов'янських мов, набуття вмінь критично і творчо розглядати відомі в історичній мовознавчій науці погляди на проблемні та дискусійні питання походження слов'янських мов, формування літературних мов, виникнення письма та книгодрукування у слов'ян, розвиток славістичної думки в Україні та за кордоном тощо.

Курс «Вступ до слов'янської філології» дає можливість здобувачам вищої освіти у діалозі культур пізнавати слов'янські народи, їх мову, традиції, формуватись як національно мовна особистість, котра здатна творчо, вільно самовиражатись рідною мовою у різних сферах людського спілкування, пропагувати її та вміти порівнювати з іншими слов'янськими мовами.

Мета курсу – ознайомити студентів з основними відомостями з історії слов'янських мов, історії слов'янських літератур, культури слов'ян, з теоріями походження слов'ян, з історією та основними поняттями, теоріями та концепціями славістики; забезпечити сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів; сприяти розвитку гнучких навичок, безперервній самоосвіті та самовдосконаленню на засадах сталого розвитку.

Завдання навчального курсу – виховання мовної особистості, носія національної духовності, шанувальника рідної та інших слов'янських культур. Такий підхід спрямовує на більш свідоме ставлення студентської молоді до розгляду питань про особливості світогляду, історії, культури, характеру українців, інших слов'янських народів.

Пререквізити. Курс «Вступ до слов'янської філології» пов'язаний з такими дисциплінами, як «Вступ до мовознавства», «Сучасна українська літературна мова», «Українська діалектологія».

Очікувані результати навчання:

Дисципліна формує такі загальні компетентності (ЗК):

ЗК Здатність до логічного, критичного, аналітичного, абстрактного, творчого мислення, аналізу та синтезу.

ЗК Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Дисципліна формує такі фахові компетентності (ФК):

ФК Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі з метою інтерпретації та порівняння мовних і літературних явищ, використання різних методів і методик аналізу тексту.

ФК Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації освітніх цілей.

Програмні результати навчання:

ПРН Уміє працювати з різними джерелами інформації (науковими, довідково-енциклопедичними, художніми, бібліографічними, навчально-методичними, цифровими та ін.), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.

ПРН Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

ПРН Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРН Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

Постреквізити. Знання і вміння, набуті у процесі вивчення навчальної дисципліни «Вступ до слов'янської філології», становлять підґрунтя для опанування таких курсів, як «Сучасна українська мова», «Загальне мовознавство», «Історія українська мова».

Організація навчання, викладання і контролю

Навчальний матеріал курсу структуровано в логічно завершені частини-модулі, у межах кожного з них визначено навчальні теми, що охоплюють різні форми і види навчальної діяльності студентів: аудиторну (практичні заняття) та самостійну роботу.

В основу навчання і викладання покладено методи навчання і викладання та форми оцінювання програмних результатів навчання.

Добір методів навчання і викладання ґрунтується на програмних результатах навчання:

- *словесні* методи: бесіда, дискусія;
- *наочні*: ілюстрування;
- *практичні*: виконання вправ і завдань, робота з інформаційними джерелами;
- *інноваційні* технології: інтерактивне навчання, проблемне навчання.

Інструментом для вимірювання професійних результатів навчання є різні **форми оцінювання**:

- *усні*: виступ, бесіда, відповідь;
- *письмові*: виконання вправ і завдань, укладання схем або таблиць, самостійна робота тощо;
- *тестові*: виконання тестів;
- *самоконтроль*: самооцінювання власної навчальної дії.

Домінує формувальне оцінювання, відповідно до якого оцінювання є не лише інструментом для вимірювання професійних результатів навчання, а й засобом для постійного навчання, формування загальних і фахових компетентностей.

Основні поняття: філологія, слов'янська філологія, генеалогічна класифікація мов, мовна сім'я, індоєвропейська мовна сім'я, порівняльно-історичний метод, етнізм "слов'яни", праіндоєвропейська мова, праслов'янська мова, діалект, мовна картина світу, закон відкритого складу, наголос, лексика, фразеологія, словотвір, морфологія, синтаксис.

Особливості опанування освітнього компоненту під час дистанційної форми навчання.

Навчальні заняття для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання під час дистанційної освіти здійснюється в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення Zoom, Google Meet, Skype, соціальних месенджерів Viber, Instagram, Telegram тощо) та асинхронному режимі (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою електронної пошти, соціальних мереж, форумів, Google Classroom та інших хмарних технологій.

Програма курсу побудована за модульною технологією, включає тематичний розподіл годин на кожен навчальний рік відповідно до розділів, що вивчаються, перелік тем лекцій та їх анотацію, методичні рекомендації до практичних занять, завдання до самостійної роботи студентів, список рекомендованої навчальної, наукової та довідкової літератури, передбачає структурування аудиторної та самостійної роботи відповідно до модулів і змістових модулів, а також форми контролю та умови оцінювання навчальної діяльності студентів.

ОК «Вступ до слов'янської філології» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у четвертому семестрі. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (залік).

Орієнтовна структура залікових кредитів

№ з/п	Тема	Орієнтовна кількість годин, відведених на:		
		аудиторні заняття		самостійну роботу (СР)
		лекції	Практичні заняття	
Модуль 1. Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Слов'янські народи та мови				
1	Слов'янська філологія в комплексі гуманітарних наук	1	2	3

2	Сучасні слов'янські народи, їх етнічна близькість. Проблема класифікації слов'янських мов	1	2	5
3	Східнослов'янські літературні мови та діалекти	2	2	5
4	Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти	2	2	5
5	Південнослов'янські літературні мови та їх діалекти	2	2	5
6	Старослов'янська мова, її вплив на розвиток сучасних слов'янських літературних мов	1	1	5
7	Слов'янські літературні мікрומови	1	1	5
Модуль 2. Праслов'янська мова. Культура давніх слов'ян, її відображення у мові. Історія слов'янської філології				
8	Праслов'янська мова як основа слов'янських мов	1	2	5
9	Діалектне членування праслов'янської мови	1	1	5
10	Слов'яни в давні часи	1	1	5
11	Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян	1	2	5
12	Виникнення писемності у слов'ян	2	2	5
13	Зародження та становлення слов'янської філології	1	1	4
14	Розвиток слов'янської філології у першій половині XX – на початку XXI ст.	1	1	4
Усього		18	22	80

Самостійна робота здобувачів освіти із зазначеного курсу передбачає:

- I. Підготовку і конспектування питань із певної теми.
- II. Складання термінологічного словника до теми.
- III. Робота здобувачів освіти за спеціальними пошуково-дослідницькими завданнями: робота з науковими джерелами, підготовка доповіді, презентації, проєктів тощо.

**Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання)
з дисципліни «Вступ до слов'янської філології»**

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F) (Таблиця 1).

**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
з курсу «Вступ до слов'янської філології»**

Таблиця 1

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Рівні навчальних досягнень студентів	Критерії
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань. Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
	100		
	99		
	98		
	97		
	96		
	95		
	94		
	93		
	92		
	91		
	90		

B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження	Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.
	89		
	88		
	87		
	86		
	85		
	84		
	83		
	82		
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками	Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання.
	81		
	80		
	79		
	78		
	77		
	76		
	75		
	74		
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	Має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускає суттєві помилки; зовсім не володіє навчальним матеріалом. Має елементарні нестійкі навички виконання завдання.
	73		
	72		
	71		
	70		
	69		
	68		
	67		
	66		
	65		
	64		
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній	Має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускає суттєві помилки; зовсім не володіє навчальним матеріалом
	63		
	62		
	61		
	60		
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни	Має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускає суттєві помилки; зовсім не володіє навчальним матеріалом. Виконує частину завдань за допомогою викладача або виконує лише елементарні завдання, потребує постійної допомоги викладача.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для	Має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускає суттєві помилки; зовсім не володіє навчальним матеріалом, виконує лише окремі елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

		повторного вивчення дисципліни	
--	--	--------------------------------------	--

**Розподіл балів у межах навчальної дисципліни
«Вступ до слов'янської філології»**

Таблиця 2

Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	Залік
55	35	10	0

П З № 1	П З № 2	ПЗ № 3	ПЗ № 4	П З № 5	ПЗ № 6	ПЗ № 7	П З № 8	П З № 9	ПЗ № 10	П З № 11	СР № 1	СР № 2	СР № 3	СР № 4	СР № 5	СР № 6	С Р № 7	МК № 1	МК № 2
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5

Рекомендована література

Основна:

1. Ажнюк Б. М. Мовна політика: Україна і світ: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2021. 420 с.
2. Вступ до слов'янської філології : електрон. метод. рекомендації до семінарських занять з курсу «Вступ до слов'янської філології» для студ. першого (бакалавр.) рівня вищої освіти / уклад. О. А. Войцева. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2023. 41 с.
3. Вступ до слов'янської філології: навчально-методичний посібник для здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) освітньої програми «Українська мова і література. Зарубіжна література» /Уклад. І.Я.Філак. Ужгород : ВІК-У, 2023. 56 с.
4. Жайворонок В. В. Антологія знаків української етнокультури: Словник-довідник. Київ: Наук. думка, 2018. 760 с.
5. Лукінова Т. Б. Нариси з історії славістики в Україні. Київ: Наук. думка, 2018. 760 с.
6. Петріца Н. М. Вступ до славістичних студій: методичні рекомендації до проведення практичних занять. Ужгород, 2023. 45 с.
7. Подлевська Н. В. Вступ до слов'янської філології: методичні рекомендації до практичних занять та контрольної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Видання друге, доповнене. Хмельницький, 2024. 107 с
8. Приймачок О. І. Вступ до загального і слов'янського мовознавства : навчальний посібник для практичних занять. Луцьк: ФОП Іванюк В. П., 2021. 60 с.
9. Скаб М., Даскалюк О. Вступ до слов'янської філології: навч. посібник. Чернівці, 2016. 96 с.

Додаткова:

1. Васильєва Л. Слово про хорватську мову (генеза, історія, сучасний стан). *Вісник Львівського університету. Серія філол.* Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. Вип. 69. С. 111–121.
2. Ватрослав Ягич і проблеми слов'янознавства: Зб. наук. праць. Київ: Видавн. дім Д. Бураго, 2015. 328 с.
3. Войцева О. А. Відкрий таємниці польської мови: підручник для студентів філологічних факультетів. 2-ге вид., випр. і доп. Чернівці: Букрек, 2016. 272 с.
4. Войцева О. А. Традиційні та інноваційні технології навчання у викладанні курсу «Вступ до слов'янської філології». *Одеська лінгвістична школа: траєкторії досліджень*. Колективна монографія / за ред. Ковалевської Т. Ю. Одеса : ПолиПринт, 2021. С. 9–16.
5. Войцева О. А., Тожиєва В. В. Вторинна номінація як спосіб творення польської лінгвістичної термінології. *Мова. Науково-теоретичний часопис з мовознавства*. 2021. № 36. С. 11–17.
6. Гнатюк Л.П. Старослов'янська мова. Київ. 2015. 249 с.

7. Даниленко Л. І. Чеська пареміологія в генетичному, лінгвокогнітивному і дискурсивному висвітленні: монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 440 с.
8. Даниленко Л. І., Русанівський В. М., Федонюк В. Є., Чумак В. В. Українське мовознавство у західних і південних слов'ян. Київ, 2005. 178 с.
9. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному: Т. I-III. / відпов. ред. Ю. Томаш; наук. ред. Л. Белей. Ужгород, 2005. 403 с.
10. Історія західних і південних слов'ян (з давніх часів до XX ст.) : курс лекцій / за ред. В. І. Ярового. Київ, 2003. 632 с.
11. Історія слов'янських народів (Центральна та Південно-Східна Європа, від найдавніших часів до кінця XVIII століття). Методичні рекомендації. Луганськ : Альма матер, 2002. 46 с.
12. Копилов С. А. Проблеми історії слов'янських народів в історичній думці України (остання третина XVII – початок XX ст.). Кам'янець-Подільський, 2005. 148 с.
13. Левчук І. П. Вступ до слов'янської філології: робоча програма та методичні рекомендації для студентів-філологів. URL : http://document.kdu.edu.ua/info_zab/035_440.pdf
14. Лотоцька Ю. Історія та сучасні виклики слов'янської філології: аналіз перспектив та можливості. URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/d1e0ba67-ed4c-4aa9-a802-02c83592de12/content>
15. Лучик В.В. Вступ до слов'янської філології. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Luchyk_Vasyl/Vstup_do_slovianskoi_filolohii.pdf
16. Медвідь Н. С. Концепт «родина» в мовній картині світу Олександра Довженка. *IX Довженківські читання: збірник наукових праць Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка* / за ред. проф. А. О. Новикова. Глухів : ГНПУ ім. О. Довженка, 2019. С. 64–70.
17. Науковий потенціал славістики: історичні здобутки та тенденції розвитку: тези доповідей Міжнар. наук. конф. до Дня слов'янської писемності і культури (Київ, 21 травня 2015 р.). Київ: НБУВ, 2015. 212 с.
18. Петров В. Походження українського народу. URL : https://shron1.chtyvo.org.ua/Petrov/Pokhodzhennia_ukrainskoho_narodu_vyd_1992.pdf
19. Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов: Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі «спільної колиски». Київ, 2001. 152 с.
20. Півторак Г. П. Українці: звідки ми і наша мова. Дослідження, факти, документи. Київ: Віпол, 2014. 280 с.
21. Програми лекційних курсів, семінарських і практичних занять кафедри загального та слов'янського мовознавства: метод. посіб. / відпов. ред. д-р філол. наук, проф. О. А. Войцева. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2018. 186 с.
22. Семеног О. Вступ до слов'янської філології. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Semenoh_Olena/Vstup_do_slovianskoi_filolohii/
23. Скаб М. Вступ до слов'янської філології. Чернівці, 2003. 32 с.
24. Славістика – покликання і доля: збірник тез доповідей учасників круглого столу (до 95-річчя з дня народження доктора філологічних наук Тетяни Борисівни Лукінової), м. Київ, 26 жовтня 2022 р. / відп. ред. В. Ярмач. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2023. 72 с.
25. Слов'янські народні казки. URL : <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/14122/file.pdf>
26. Тищенко О. В. Обрядова семантика у слов'янському мовному просторі. Київ, 2000. 236 с.
27. Ткаченко О. Б. Українська мова: сьогодення й історична перспектива. Київ: Наук. думка, 2014. 511 с.
28. Українська мова і європейський лінгвокультурний контекст: Збірник наукових праць. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 360 с.
29. Черниш Т. О. Слов'янська порівняльно-історична лексикологія та її завдання. Слов'янський зб. : зб. наук. пр., 2013. Вип. 17. С. 7–20.
30. Чернявська В. Тварини в слов'янських казках: символіка та персонажі. URL : https://is.muni.cz/th/gedga/Bak_prace_Cherniavska.pdf
31. Чмир О.Р. Матеріали до курсу “ Вступ до слов'янської філології”. URL : https://drive.google.com/file/d/1rqamuerwa0a_tQRG4ZwBNZe7VRCfuQWX/view

Іноземні джерела

1. Języki stowiańskie dziś. Nowe fakty. Pod. red. H. Fontańskiego. Katowice, 2001. 255 s.
2. Mihaljević M. Slavenska poredbena gramatika, 1.dio. Uvod i fonologija, Zagreb, 2002. 264 s.

3. Popović M., Trostinska R. Akomodacija i oko nje (hrvatsko-ukrajinsko-ruske leksičke poredbe), Zbornik Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim III. (ur. D. Sesar), Zagreb, 2013. S. 141-147.
4. Popović M., Trostinska R. Hrvatski - istočnoslavenski poredbeno, Zagreb, 2020. 224 s.
5. Popović M., Trostinska R. Još o međujezičnoj homonimiji hrvatsko-ruskoj i hrvatsko-ukrajinskoj. Zbornik Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim I. (ur. D. Sesar), Zagreb, 2009. S. 97-109.
6. Popović M., Trostinska R. O valentnosti i spoјivosti. Zbornik Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim II. (ur. D. Sesar), Zagreb, 2011. S. 169-172.

Електронні ресурси

1. Інститут славістики Львівського національного університету імені Івана Франка. URL : <https://institutes.lnu.edu.ua/slavonic-studies/> -
2. Інститут славістики Словацької академії наук. URL : <http://www.slavu.sav.sk/>
3. Інститут славістики філософського факультету Масарикового університету в Брно. URL : <https://slavistika.phil.muni.cz/> -
4. Інститут славістики Чеської академії наук. URL : <http://www.slu.cas.cz/> Slovanský ústav AV ČR
5. Лінгвістичний портал. URL : <http://www.mova.info/>
6. Нова Мова. Проект розвитку української мови. URL : <http://www.novamova.com.ua>
7. Словник української мови. Академічний тлумачний словник URL : <http://sum.in.ua/>
8. Словники України online: словозміна, синонімія, фразеологія. URL : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
9. Українська мова. Енциклопедія. URL : <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>
10. Український лінгвістичний портал. URL : <http://www.ulif.org.ua>
11. Уроки державної мови. URL : <http://www.mova.kreschatic.kiev.ua>